

סטריאוטיפים בחיזור: מערך למנחה

סדנה זו עוסקת בסטריאוטיפים בתחום החיזור והזוגיות. הפעילות בסדנה כוללת זיהוי סטריאוטיפים מגדריים, דיון אודותיהם, וגיבוש עמדה ערכית באמצעות ניתוח ביקורתי. מטרת אלה יושגו באמצעות שימוש בתוכן פופולרי (שירים) הרלוונטי לחיי הנוער כיום. השירים שנעסוק בהם בסדנה: "זהב" של סטטיק ובן אל ו"דרך השלום" של פאר טסי, מייצגים מודלים שונים של חיזור.

כמעט כל טקסט תרבותי (שירים, סרטים וכו') הוא מורכב ולרוב יש מסרים המשמרים ומאתגרים סטריאוטיפים בו זמנית. מטרתנו היא להעלות את המודעות למסרים המועברים לנו באופן לא מודע ולפתח חשיבה ביקורתית כלפיהם.

נציין שבן אל תבורי וסטטיק (לירז רוסו) הם זמרים מוכרים בעולם הנוער היום, הם מייצרים תוכן ויראלי, אהוד ואהוב. שניהם מציגים, במידה רבה, מודל חדש של גבריות – הם מתלבשים בבגדים שלא לגמרי במיינסטרים, הם מביעים רגשות זה לזה ולאחרים, והם מנהלים פרסונה ציבורית שכן לעתים עוסקת ברגשות. כך שהתוכן הוא מורכב – סטטיק ובן אל משחקים משחק כפול – של הישמעות לתכתיבים חברתיים לצד בעיטה בהם.

מטרות

1. **הקניית ידע:** הכרות עם כמה מהסטריאוטיפים המגדריים בתחום החיזור.
2. **גיבוש עמדה ערכית** ביחס לסטריאוטיפים אלו.
3. **התנסות** בניתוח מגדרי של **תוכן פופולרי** מוכר.

עזרים נדרשים

- מקרן+רמקולים.
- מחשב עם חיבור לאינטרנט / דיסק און קי עם הסרטונים.
- דפי עבודה (נספחים).
- לוח וטוש מחיק

מבנה הסדנה

תוכן	זמן מוערך
פתיחה	0:05
חלק א' - חלוקה לקבוצות, דף עבודה והקרנה של 'זהב'	0:05
עבודה קבוצתית בדפים, ברקע הקליפ	0:15
עיבוד+דיון במליאה	0:40
חלק ב' - השמעה+הקרנה של 'דרך השלום'	0:05
דיון במליאה - שוני בתפקידים	0:15
סיכום; מה אפשר לעשות?	0:05

מהלך הסדנה

פתיחה

"בסדנה זו נעסוק בסטריאוטיפים מגדריים בתחום החיזור - מה תפקידם של בנים ומה תפקידן של בנות. לרוב נדבר על חיזור במערכות יחסים הטרוסקסואליות בין נשים לבין גברים. אפשר להשוות בין התפקידים המגדריים במערכות יחסים לא הטרוסקסואליות - מערכות יחסים של שתי נשים או שני גברים. אנחנו מנתחים תוכן שמראה מערכת יחסים בין גבר ואישה כי זה מאפשר לנו ביתר קלות להשוות בין התפקידים המגדריים של נשים וגברים. מטבע הדברים, יעלו גם סטריאוטיפים הקשורים בזוגיות עצמה ואולי גם סטריאוטיפים הקשורים בסקס, אבל לא באלה נתמקד."

- נחלק את הכיתה לקבוצות 4-6 תלמידים.ות בקבוצה (יש לשים לב לא לשבץ תלמידה בודדה בקבוצה מהמגדר השני)
- נחלק דפי עבודה לכל קבוצה (נספח 1) - בדף יש את מילות השיר וטבלה עם שאלות לסיוע בניתוח.

חלק א': ניתוח השיר "זהב"

1. **הקרנת הקליפ 'זהב' (קישור לחיץ לקליפ)** - הקרנה מלאה. בהקרנה הראשונה סביר להניח שרוב הכיתה תתלהב מהקליפ ולא תתרכז במטלה.
 הנחיה לכיתה: לשים לב לפרטים במילות השיר ובסרטון עצמו ולמלא את דף העבודה בקבוצה.
למנחה: אפשר וכדאי לעבור בין הקבוצות ולעזור לקבוצות שמתקשות בניתוח בעזרת הצבעה על

נקודות בולטות בקליפ או שאלות מכוונות ("מי מדבר יותר בשיר, הגבר או האישה?"; "כמה גברים וכמה נשים יש בסיפור הרומנטי לפי השיר?")

2. **הקרנה שקטה** ללא סאונד ו/או הקרנה נוספת רגילה
 3. **עבודת ניתוח בקבוצות**; באמצעות שאלות מנחות וסיוע של המנחה לפי צורך.
 4. **התכנסות בחזרה למליאה לדין ועיבוד**;
(אפשרות - הקרנת המילים בזמן הדין במליאה)
- למנחה**: כדאי לעשות יישור קו ברמת הכיתה וקצת להחליף רעיונות בין הקבוצות השונות. אם עלו דברים שתמצאו להתייחס אליהם ברמה הכיתתית - זה זמן טוב.
רצוי גם לנסות לשלב סיפורים אישיים של התלמידים/ות או המנחה אם מרגיש/ה נוח.

שאלות לדין

- מה ראינו?
 - מה היו התפקידים של כל מגדר?
 - האם זה תמיד כך?
 - האם זה צריך להיות כך?
 - האם יש למישהו/י דוגמאות אחרות?
 - איך זה גורם לבנות להרגיש?
 - איך זה גורם לבנים להרגיש?
- *כדאי לשאול גם שאלות מטא:
- למי יצאה רשימה ארוכה יותר בטור של הגברים מאשר של הנשים?
 - למה זה ככה לדעתכם/ן?
- ***חשוב** להתייחס לאמירות ערכיות שעלו מהתלמידים/ות (למשל, "ברור שזה התפקיד של הגבר ליזום" למה?).
- *כאן מעניין להתייחס לזוגות חד מיניים - "בזוגיות וחיזור של הומואים או לסביות, יש הרבה פחות נורמות חברתיות שנכנסות לתמונה. אין ציפייה אוטומטית מאחד מהצדדים לשלם בדייט, או ליזום נשיקה או מגע"
- מסקנה מתבקשת: אפשר לפעול בזוגיות באופן שיותר מתאים באופן אישי לאנשים עצמם ולא דווקא ביחס למה שהחברה מצפה מהם לעשות.
5. **חלק ב - דרך השלום** ([קישור לחיץ לשיר](#)) - השמעת השיר+הקרנת המילים.
 6. **ניתוח במליאה יחד**:
- מה התפקידים כאן של כל מגדר? לכתוב על הלוח ולהשוות - במה זה שונה ממה שראינו

ב'זהב'?

- איך זה גורם לך להרגיש?
- לא מצאנו שירי חיזור של נשים, מה זה אומר?
- יש לכם/ן דוגמאות נוספות לביטוי סטריאוטיפים מגדריים בשירים? איך הגברים והנשים מוצגים שם?

7. סיכום

דיברנו היום על סטריאוטיפים מגדריים בחיזור וזוגיות.

* זה הזמן להעלות את הנקודות החשובות שעלו בדיון בכיתה. ולהוסיף, שכמו בכל תחום בחינוך, לסטריאוטיפים המגדריים יש השפעה על אופן ההתנהגות שלנו. העלאת המודעות להשפעה זו מאפשרת לכל אחד ואחת לבחור באופן מודע וביקורתי את האופן שבו הוא/היא רוצה להתנהג. המודעות עוזרת לנו להשתחרר מהציפייה החברתית ולהיות יותר נאמנים ונאמנות לעצמנו.

דף עזר למנחה - דוגמאות לניתוח התוכן

להלן דוגמאות לסטריאוטיפים שעולים בכלל בתפקידי מגדר, ובאופן ספציפי לגבי הקליפ לשיר "זהב".

גברים	נשים
יוזם ("מתחיל", מציע נישואין בטבעת...)	פסיבית, פתיינית או מניפולטיבית
משלם בדייטים	"חייבת" משהו לגבר בתמורה לתשלום
תמיד רוצה / תמיד מוכן	פרידג'ית, חסודה
הזוגיות היא פרס או הישג עבורו, מרוויח סטטוס חברתי בקרב גברים אחרים דרכה (בולט במיוחד במילה "מעמיס" שמתארת גבר ששוכב עם הרבה נשים)	צריכה לשמור אמונים ולשמור על עצמה (כדי לא להיות "שרמוטה" או "זונה"), אבל מצד שני גם משתמשת במיניות שלה וצריכה להפגין אותה בלבוש חשוף
בתול - קללה	בתולה - תואר שיש לשמור עליו
מה שיש לו להציע - עושר	מה שיש לה להציע - יופי

נקודות לניתוח מגדרי בשיר "זהב"

ישנם שני אפיקים שניתן לנתח דרכם את הקליפ, וחשוב להשתמש בשניהם; הוויזואלי והמילולי.

הנקודות הבאות נועדו לסייע לכוון את הכיתה בניתוח השיר והקליפ:

- **הסטינג.** כל השיר קורה ברחוב - מרחב ציבורי, ובין זרים. זו הזדמנות לדבר על איפה מתאים להתחיל, ואיך המיקום והקשר הקיים משפיע על מה לגיטימי ומה לא, מה נעים ומה לא.
- **היי.** הגבר מתחיל (יוזם) - פונה לאישה שלא מכירה אותו ומופתעת מהפנייה בכלל. הוא גם ניגש אליה מאחורה ומבהיל אותה עם הפנייה.
- **משפט פתיחה** - "היי, אף פעם לא ראיתי עוד חיוך כזה, אחת כמוך בטח שומעת את זה הרבה". אפשר לקחת את זה למקום של מראה חיצוני כמושא התשוקה, למקום של הטרדות רחוב סטייל "תחייכי" או לדיון על ההמוניות שבסיטואציה ("אחת כמוך").
- **איפה החברים/ות?** הוא מגיע עם החברים שלו, והיא יושבת עם החברות שלה, אבל הדבר הראשונה שהוא עושה זה להפריד אותה מהן - כשהבחורה קמה החברות שלה נשארות מאחור, אבל החברים שלו מצטרפים.
- **התגובה** - הבחורה (אין לה שם בקליפ) בהתחלה נבהלת אבל אז מוחמאת-נבוכה ומחייכת. זו הזדמנות מעולה לדבר על קריאת מסרים לא-מילוליים (אם היא הייתה עושה פרצוף עצבני, מה הוא היה צריך לעשות?)
- **"אין מצב אני יוצא מפה לבד"** - מה המקום של הסכמה ושל רצון חופשי בחיזור?

- **שני גברים מתחרים על אישה** – מפה ולאורך כל הקליפ בן אל וסטטיק מתחרים על האישה. זה מאפשר לפתוח לדיון את ההשפעות שיכולות להיות לקשר זוגי על חברויות קודמות, מכל הכיוונים. האם אנחנו נדרשים/ות להקריב את הקשרים הקודמים שלנו בשביל הזוגיות? האם הגיוני לריב עם חבר/ה קרוב/ה בגלל ששנינו רוצים/ות את אותו אדם?
 *כיוון נוסף – האם האישה היא "פרס" ששני גברים מתחרים עליו?
- **"מי הכי יפה בכל העיר?"** – הקשר בין מיתוס היופי וחיזור מאוד בולט. הרבה פעמים, הרעיון שגברים מחפשים אישה יפה ונשים מחפשות גבר עשיר מכוון אותנו בבחירות שלנו בחיים ומזין את הרעיון שנשים צריכות להיות יפות ושגברים צריכים להיות עשירים. וזה לא חדש במדיה פופולרית.
- **ג'ורדי וגבר נוסף עושים "יפה!" עם היד** – חלק גדול מהסטריאוטיפ הגברי הוא להיות "זיין", או "מעמיס" – לשכב עם כמה שיותר נשים. ההצלחה בחיזור נחשבת לאישוש הגבריות. האם זה אומר שאנחנו בעצם מחזרים רק בשביל האגו של עצמנו, ולא כי אנחנו באמת רוצים זוגיות? יכול להיות שזה גורם לנו להתחיל עם מישהי גם אם אנחנו לא באמת רוצים להיות איתה?
 אפשר להזכיר בהקשר הזה גם שרוב הזמן סטטיק וכן אל מוקפים בחבורה שלהם, גם במהלך החיזור. ואולי להרחיב את השאלה של למה מתחילים עם מישהי גם ללמה בכלל שואפים לזוגיות. בגלל עניין אמיתי במישהו/הי או בגלל תפיסה ש"צריך" חבר/ה. מה זה אומר עלינו שאנחנו בזוגיות, האם זה נותן לנו סטטוס מסויים? האם זה שונה לבנים ובנות?
- **סוכרייה על מקל כוס חד פעמית** – סוכרייה על מקל משדרת ילדותיות ותמימות, מה שהרבה פעמים מצופה מנשים בזוגיות ובכלל: להיות בתולות, לא להחצין חשק מיני. מצד שני, מה שתבורי עושה כחלק מהחיזור הוא לנסות לשכר אותה. **"עוד כוס עלי"** – מעלה פתח גם לשאלה מי משלם בדייטים. ומי עשוי להיפגע מהסטריאוטיפ הזה? האם כשגבר משלם על מישהי בדייט היא מרגישה שהיא חייבת לו משהו? ובנוסף – האם אלכוהול הוא דרך חיזור לגיטימית? מה זה אומר אם "צריך" לשכר מישהי כחלק מהחיזור? האם לגיטימי לנצל שכרות של מישהו/ה בשביל להתחיל איתו/ה?
- **היא קמה מהספסל** – מה שמאוד ברור במשחק של "האישה" בקטע הזה הוא שהיא התחילה עם תבורי בהתחלה, וברגע שהוא לקח ממנה את הסוכרייה – היא הבינה שהיא לא רוצה אותו, וקמה ועשתה מעשה. זה יכול להיות בסיס לדיון על איך להגיד "לא" בדייטים ולשים גבולות.
- **שניים רבים השלישי לוקח** – הפאנץ' של הקליפ הוא שמרוב שתבורי וסטטיק רבים עליה, היא הולכת עם בחור שלישי – שצוחק עליהם בדרך אל האושר. זה מחזק את הנקודה של האישה כ"פרס" וחיזור כתחרות בין גברים. אבל השלישי הוא במקרה הזה אסי עזר, שידוע כגיי, ולכן הקריצה שלו למצלמה היא בדיחה על המסר הזה. זו הזדמנות טובה להתייחס לעובדה שאנחנו מדברים על חיזור בין גבר ואישה ספציפית אבל יש עוד אפשרויות.
- **שתיקה רועמת** – לאורך כל הקליפ האישה לא מוציאה מילה מהפה. זה לא אומר שהיא לא דמות מלאה עם אופי, רצונות, שליטה בחיים שלה וכו'. זה כן אומר ששוב אומרים לנו "תהיי יפה ותשתק!".

- "אני מרגיש שאת יודעת בדיוק מה את עושה כשאת עוברת ברחוב ואת שולחת נשיקה, כאילו לא בכונה" – נוגע שוב לדרישה הכפולה מנשים, מצד אחד להיות מיניות ופתייניות, ומצד שני תמימות ולא מודעות למיניות שלהן.
- "תני לי רק כמה שעות שנדבר בלי שכל וגם בלי דאגות" לעומת "את מוזמנת לקפה אבל אפשר גם בלי" ו"בואי נעשה בלגן" – מה בעצמם הוא מציע לה? להכיר? לבלות ביחד? או מין? נראה שרוב ה"התחלות" בשיר בעלות אופי מיני מובהק.
- נקודה נוספת היא שהשורה "את מוזמנת לקפה" מלווה במתנה שסטטיק נותן לה – שוב המשוואה של מין תמורת כסף/מתנות.
- ובכל זאת טיפה אופטימיות: הקליפ הזה גם שובר המון סטריאוטיפים. למשל, הכתוביות הן שרשרת של גברים שוברי סטריאוטיפים: חייט, מוכר פרחים, ספר שתולה כביסה וקונדיטור. וכולם נראים מאושרים וכמובן "גבריים" יותר מסטטיק ותבורי – כי להם כן הולך עם נשים. גם מבחינת מראה חיצוני של גברים, סטטיק ותבורי מציגים גבריות מטופחת מאוד, בשונה מהסטריאוטיפ הגברי של לפני עשור. [ועדיין, הגברים עובדים, הנשים קונות ומפטפות]
- סוף הקליפ – הטבעת: בסוף הכתוביות גבר כורע על ברך ומציע טבעת. זו הזדמנות לדבר על חלוקת תפקידים מגדרית של יוזם - מגיבה בהצעות נישואין, ואפשר מכאן להפליג גם לדיונים על הטקס הזה. זו אגב הצעה אמיתית בין שני רקדנים שהם זוג בחיים. בקליפ המקורי מופיע על המסך הכיתוב "ברור שהיא אמרה לו כן" (תזכורת לשיר נוסף של הצמד "ברבי")

נקודות לניתוח מגדרי השיר 'דרך השלום'

- "אני לא בטוח מה לומר אם כדאי בכלל לגשת, לסגת" - הבחור לא בטוח, לא משדר החלטיות.
- "משליכה מבט קטן אותי היא מזמינה לשבת" - הבחורה מפלרטטת, היא אקטיבית ומזמינה את הבחור, וגם את הקפה לאחר מכן.
- "היא מזמינה הפוך לשנינו...איזה חום אולי נזוז" - הבחורה אקטיבית, מזמינה אותו במרומז אל ביתה

- "נזמין חשבון" - החשבון משותף לשניהם? מי משלם/ת?
- "הלילה לא הולכים לישון" - רמיזה ברורה למין. מצד מי?
- "מוציאה מפתחות פותחת דלת, שולחן קטן שתי כורסאות" - זה הבית שלה, הזירה שלה.
- "שואלת מה תרצה לשתות...שתי כוסות על השולחן והיא מוזגת ומוזגת" - היא עדיין שולטת בסיטואציה.
- "אותי גומרת" - רמיזה נוספת למין.
- "פותחת עוד יין לבן" - רמיזה למין, והיא הדמות האקטיבית. שוב, שימוש באלכוהול.
- "זורקת לי חיוך קטן" - מפלרטטת, רומזת, מודעת לכך.
- "לאט ללב שלי נכנסת" - הגבר מדבר על רגשות.
- "בין כל מה שקורה בינינו מדליקה מזגן בגלל החום איזה חום" - רמיזה לסיטואציה מינית, והיא אקטיבית בה
- "אולי נלך לחדר אם אתה רוצה אתה יכול להישאר פה גם לישון" - מזמינה אותו לתוך סיטואציה מינית ומזמינה אותו לישון אצלה בבית.
- "איזה לישון הלילה לא עושים חשבון" - נראה ששניהם בתוך העניין.

כתובות סרטונים ביוטיוב

זהב -

השיר והקליפ המלא: <https://www.youtube.com/watch?v=cRGrIn2VHTE>

מילים: <http://shironet.mako.co.il/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=19490&wrkid=45028>

קליפ פארודיה -

<https://www.youtube.com/watch?v=Dx94JrxlH9c>

דרך השלום -

קישור לאודיו + מילים מוקרנות https://www.youtube.com/watch?v=VD9F_7N_Mbl

נספחים:

1. מילים לשיר "זהב"
2. דף עבודה לניתוח בקבוצה (מומלץ להדפיס בדף אחד את השיר ואת דף העבודה)
3. מילים לשיר "דרך השלום"

זהב / סטטיק ובן אל תבורי

היי, אף פעם לא ראיתי עוד חיוך כזה
אחת כמוך בטח שומעת את זה הרבה
ואין מצב אני יוצא מפה לבד
כמעט הלכתי כבר אז כמה טוב שבאת

אני מרגיש שאת יודעת בדיוק מה את עושה
כשאת עוברת ברחוב ואז שולחת נשיקה
כאילו לא בכוונה איך את גונבת לכולן ת'הצגה
כאילו לא בכוונה וכל העיר כבר מסביבך התעוררה

תמיד כולם קראו לך הזהב של השכונה
אבל היום, היום תשאלי בכל המדינה
תגידו מי הכי יפה בכל העיר?
עונים לי: היא הכי יפה שאני מכיר!

פזמון:

כל סופ"ש את מגיעה לפה
כמו הדבש את מביאה מתוק
ואם תתני לזה לקרות
הלילה זה אני ואת והחצוצרות

תני לי רק כמה שעות
שנדבר בלי שכל וגם בלי דאגות
עוד כוס עליי, עוד שתיים אולי, התחלנו!

אם את יודעת יחסינו לאן
אז תלמדי אותי ובואי נעשה בלאגן
אני היהלום שלך, את הזהב שלי
את מוזמנת לקפה אבל אפשר גם בלי

תמיד כולם קראו לך הזהב של השכונה
אבל היום, היום תשאלי בכל המדינה
תגידו מי הכי יפה בכל העיר?
עונים לי: היא הכי יפה שאני מכיר!

פזמון:

כל סופ"ש את מגיעה לפה...

דרך השלום (מילים ולחן – אבי אוהיון)

תל אביב לפני חצות הרוח לא רוצה לנשוב
והלחות לא מרפה אותי חונקת
בבית קפה בין השכונות עוד לא כיבו את האורות
על כיסא ישן לבדה יושבת

אני לא בטוח מה לומר אם כדאי בכלל לגשת, לסגת
ורוח באה מן הים היא משליכה מבט קטן אותי היא מזמינה לשבת

היא מזמינה הפוך לשנינו ורק מתלוננת על החום
איזה חום אולי נזוז שואלת, גרה בדירה שכורה ממש
קרוב לדרך השלום נזמין חשבון הלילה לא הולכים לישון

בתל אביב אחרי חצות עולים בחדר מדרגות
מוציאה מפתחות פותחת דלת, שולחן קטן שתי כורסאות
שואלת מה תרצה לשתות, אני מרגיש ממש כמו דמות מסרט
שתי כוסות על השולחן והיא מוזגת ומוזגת, אותי גומרת
פותחת עוד יין לבן זורקת לי חיוך קטן לאט ללב שלי נכנסת

היא מזמינה הפוך לשנינו ורק מתלוננת על החום
איזה חום אולי נזוז שואלת גרה בדירה שכורה ממש
קרוב לדרך השלום נזמין חשבון

בין כל מה שקורה בינינו מדליקה מזגן בגלל החום איזה חום
אולי נלך לחדר אם אתה רוצה אתה יכול להישאר פה גם לישון
איזה לישון הלילה לא עושים חשבון

היא מזמינה הפוך לשנינו ורק מתלוננת על החום
איזה חום אולי נזוז שואלת גרה בדירה שכורה ממש
קרוב לדרך השלום נזמין חשבון

בין כל מה שקורה בינינו מדליקה מזגן בגלל החום איזה חום
אולי נלך לחדר אם אתה רוצה אתה יכול להישאר פה גם לישון
איזה לישון הלילה לא עושים חשבון

ניתוח מגדרי

בחברה שלנו יש הרבה מאוד סטריאוטיפים על איך נשים וגברים צריכות וצריכים להתנהג בחיזור וזוגיות: מה התפקידים שלה ושליו; מי יוזם/ת ומי עונה; איזו שפת גוף מתאימה לכל מגדר, ועוד. בטבלה הבאה כיתבו כמה שיותר סטריאוטיפים כאלה שעולים מהקליפ והשיר שראינו:

גברים	נשים

התייחסו בטבלה גם לנקודות הבאות:

- מילים מתוך השיר
- המראה החיצוני של הדמויות
- מה כל אחת מהדמויות עושה?
- כמה גברים וכמה נשים יש בסיפור? למה?
- מה אנחנו יודעים על כל אחת מהדמויות ברקע (שהן לא הגיבורים הראשיים)?
- מה הפואנטה בסוף הקליפ